

Asia: VN/14277/2025

Lausuntopyyntö hyvinvointialueiden rahoituksesta annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

1. Huomionne ehdotetuista hyte-kertoimen indikaattorien tavoitearvoista (3 §) ja laskentatavasta (3 a §)?

MIELI Suomen Mielenterveys ry pitää perusteltuna, että hyvinvointialueiden kannusteita hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen parannetaan. Esityksen ehdotukset ovat MIELI ry:n mielestä oikeansuuntaisia mutta samanaikaisesti on huolehdittava, että hyte-kertoimella ohjattu rahoitus ohjautuu tosiasiallisesti edistävän ja ehkäisevän työn vahvistamiseen.

Valittuihin indikaattoreihin sisältyy myös mielenterveyden indikaattorina mielenterveyshäiriöiden vuoksi työ kyvyttömyyseläkettä saavien 18–34- vuotiaiden määrä. MIELI ry pitää hyvänä, että mielenterveys näkyy indikaattoreissa, koska mielenterveys vaikuttaa merkittävästi suomalaisten työkykyyn ja hyvinvointiin. Mielenterveyden kustannukset ovat vuosittain Suomelle noin 11 miljardia euroa OECD:n mukaan (2018). Tämä summa koostuu työmarkkinoiden, terveyspalveluiden ja sosiaaliturvan kustannuksista. Tulosindikaattorina työkyvyttömyyseläkettä saavat on konkreettinen ja sikäli perusteltu. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen sekä mahdollisimman varhaisen ja vaikuttavan ennaltaehkäisyn näkökulmasta olisi hyvä tarkastella, olisiko indikaattoreihin lisättävissä myös varhaisempaa toimintaa vahvistavia indikaattoreita. Painopisteen siirtyminen varhaiseen ja ennakoivaan tukeen on kuitenkin yksi keskeinen sote-uudistuksen tavoite, jossa MIELI ry:n näkökulmasta ei ole vielä riittävästi edistytty. Esimerkiksi kouluterveyskyselystä voisi olla hyödynnettävissä indikaattoreita, jotka lisäisivät kannusteita edistävän ja varhaisen ennaltaehkäisyn vahvistamiseen.

2. Huomionne ehdotetuista pelastustoimen riskikertoimen tekijöistä ja niiden painokertoimista (4 §)?

-

3. Muut mahdolliset huomionne asetuksesta?

Painopisteen siirtäminen korjaavasta työstä mielenterveysongelmia ehkäisevään työhön ja varhaiseen tukeen on välttämätöntä, jotta palvelujen tarpeeseen pystytään vastaamaan. Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on kuntien, hyvinvointialueiden ja järjestöjen yhteinen tehtävä. Järjestöt voivat toimia tässä hyvinvointialueiden kumppaneina. Yhteistyön tehostaminen edellyttää panostamista yhteistyö- ja osallisuusrakenteisiin. Hyvinvointialueiden roolia väestön mielenterveyden edistämässä on vahvistettava. Alueen mielenterveyshaasteet tulee tunnistaa yhteistyössä asukkaiden ja kuntien kanssa sekä asettaa mielenterveyden edistämiseksi selkeät tavoitteet ja toimenpiteet.

Vesikansa Sanna

MIELI Suomen Mielenterveys ry - kriisitoimintojen johtaja